

Den svenska **spelmarknaden**

Spelandet blir alltmer internationellt, med de utlandsbaserade internetbolagen och gränsöverskridande samarbeten. De senaste årens tillväxt av spelbolag på internet har skapat en oordning på spelmarknaderna i flera europeiska länder, däribland Sverige.

Sverige är det förbjudet att arrangera spel om pengar för allmänheten. Av sociala skyddshänsyn och för att stävja illegalt spel gör staten dock vissa undantag. De som idag har tillstånd att bedriva spelverksamhet är staten via AB Svenska Spel, hästsporten via AB Trav och Galopp (ATG) och folkrörelserna, vars främsta aktörer är Folkspel (med bland annat Bingolotto), Bingo och Svenska Postkodlotteriet. Restaurangkasinonas bordsspel utgör en mindre del av den reglerade spelmarknaden. Flera lagar och regelverk styr spelarrangörerna och Lotteriinspektionen (LI) är den centrala tillsynsmyndigheten.

Försäljning av spel sker via ombud, till exempel livsmedelsaffärer, spelbutiker, varuhus, bensinstationer och ideella föreningar. Restauranger, pubar och bingohallar utgör försäljningsställen för Svenska Spels Vegas-automater. Spelbolagen har också egna butiker på internet. ATG har egna tävlingsbanor, idrottsföreningar har bingohallar över hela landet och Svenska Spel har kasinon i Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall.

På internet kringgås lagen

De reglerade spelbolagen lyder under samma spelreglering. Men på internet finns hundratals utlandsbaserade spelbolag, varav en del är börsnoterade, som riktar sig till svenska kunder och som kringgår den svenska spelregleringen. Deras utbud av spel är likartat det som de reglerade spelbolagen har; det vill säga spel på hästar, poker, bingo, sportspel, nummerspel och lotterier. En del nätbolag tillhandahåller även kasinospel (kortspel, roulette, automat-

spel) i sina internetbutiker, vilka på den reglerade marknaden är förbehållna Svenska Spels kasinon och restaurangkasino.

De största utländska nätaktörerna på den svenska spelmarknaden är engelska Ladbrokes, samt Unibet, Expekt och Betsson som samtliga har Malta som bas.

Illegala spel kan omsätta miljarder

I spelmarknadens utkanter finns den illegala marknaden, vars omfattning av naturliga skäl är okänd. En beräkning som Lotteriinspektionen gjorde 2003 pekade på att det fanns mellan 3 000 och 5 000 illegala spelautomater i landet med en omsättning på flera miljarder kronor. Trots åtskilliga tillslag av polisen mot spelautomater och utställare fortsätter denna illegala verksamhet.

Statlig spelutredning presenterades 2008

Det är uppenbart att den gällande svenska lagstiftningen är otillräcklig för att få ordning på spelmarknaden. Behovet av en förändrad spelreglering för att stärka de sociala skyddsaspekterna och motverka spelberoende och kriminalitet har ökat i takt med att internet blivit en allt större säljkanal för spel. Därför tillsatte regeringen 2007 en statlig spelutredning med uppgift att föreslå en långsiktigt hållbar svensk spelreglering som också skulle ta hänsyn till EG-rätten. I maj 2008 kom ett tilläggsdirektiv med syfte att utreda förutsättningarna för utförsäljning av delar av Svenska Spel. Slutbetänkandet, "En framtida spelreglering (SOU 2008:124)", presenterades i december 2008 och skick-

78 %

av den vuxna befolkningen instämmer helt eller delvis i påståendet att statliga spelbolag tar större ansvar för spelberoende än privata. Resterande 22 % tar helt avstånd från det.

Källa: Svenska Spels spelkartläggning 2009

ades ut till berörda instanser, som hade att återkomma med sina remissvar senast den 1 april 2009.

Utredningen visade på tre alternativ till en framtida spelreglering, men förordade två av dem för regeringen att ta ställning till:

Alternativ 1

Alternativet går ut på att behålla dagens spelreglering och att strama upp den. I detta alternativ föreslås ingen öppning av marknaden för nya aktörer. Att behålla regleringen ställer krav på en spelpolitik med det övergripande målet att motverka spelberoende och kriminalitet.

Alternativ 2

För att möta problemet med oreglerat spelande på utländska webbsidor föreslår spelutredningen en delvis ny modell för tillstånd för nya aktörer att i butik och på internet anordna odds- och tipsspel, med undantag av spel på hästar. Denna nya tillståndsmodell skulle då regleras i lotterilagen, och därmed omfattas av lagens övriga bestämmelser.

Remissvar

I sitt remissvar tillstyrkte Svenska Spel alternativ 1. Bolaget påpekade att behovet av en ny lagstiftning är stort och förordade en uppstramning av spelregleringen. Samtidigt avstyrkte Svenska Spel en öppning för nya aktörer, då det skulle kunna leda till ökat spelande och öka risken för ökade problem med spelberoende. Det alternativa förslaget om att frånta Svenska Spel odds- och tipsspel avstyrktes av samma skäl.

Konkurrensen på internet hårdnar

Lotterilagen förbjuder utländska spelbolag att marknadsföra sig i Sverige. Det hindrar inte internetbolagen från att satsa på reklam i svenska massmedier och utländska TV-kanaler med sändningar i Sverige. En översyn som Svenska Spel gjorde 2009 visade att det fanns cirka 50 nätbolag som marknadsförde sig i svenska medier. De står för den största delen av de senaste årens ökning av reklam inom spelbranschen.

85 %

av svenskarna är helt eller delvis positiva till dagens reglering av spelmarknaden.

Källa: Svenska Spels spelkartläggning 2009

Källan till siffrorna om spelandet i Sverige är Svenska Spels spelkartläggning 2009: Från den 2 februari till den 2 april genomfördes en stor postal enkät med slumpmässigt utvalda svenskar i åldern 16-75 år. Svarsfrekvensen låg på drygt 54 procent. Antalet besvarade enkäter uppgick till 3 190 stycken.

Svenska Spels uppskattning av den totala nettospelmarknaden på internet visar på en ökning med 4,2 procent till cirka 4 180 miljoner kronor under 2009. Marknadsandelen för svenskaspel.se har minskat till 29 procent (31).

Färre och äldre spelare

Den ökade konkurrensen och de privata aktörernas allt aggressivare satsningar på reklam har inte resulterat i någon ökning av spelarbasen. Enligt Svenska Spels spelkartläggningar har den stadigt minskat de senaste fem åren samtidigt som kundernas snittålder ökat. Att den kända spelmarknaden ändå haft ekonomisk tillväxt under samma tid beror på att vissa spelare lägger ner mer pengar på spel än tidigare. Ändå visar både spelkartläggningen 2009 och Folkhälsoinstitutets undersökning 2009 att andelen spelare med problem har varit oförändrad de senaste tio åren, 1–2 procent.

Antalet spelare på svenskaspel.se har ökat till skillnad från spelmarknaden i stort (se avsnittet om affärsområde Internet på sidan 37).

Den kända nettospelmarknaden ökade 2009

Den lågkonjunktur som rått under 2009 ser inte ut att ha påverkat spelandet i någon högre grad. Nettospelintäkterna för de reglerade spelbolagen uppgick 2009 till

16 789 miljoner kronor (15 970) enligt Lotteriinspektionens årliga sammanställning.

Om man adderar de utländska nätbolagens nettospelintäkter från den svenska spelmarknaden, så uppgår den totala kända svenska spelmarknaden 2009 till cirka 18 600 miljoner kronor (17 800).

Svenska Spel beräknar de utländska bolagens nettospelintäkter 2009 till cirka 1 800 miljoner kronor (cirka 1 800), vilket utgör en marknadsandel på cirka 10 procent (cirka 10). Svenska Spel är marknadsledande med 53 procent (55), ATG står för 20 procent (20), folkrorelserna 16 procent (14) och restaurangkasino 1 procent (1).

EU påverkar spelbranschen

Statliga spelregleringar har urholkats även i andra europeiska länder och situationen har inte lösts på övergripande EU-nivå. Det finns således inga direktiv eller förordningar i EG-rätten som reglerar medlemsstaternas spellagar eller spelpolitik.

För att finna gemensamma lösningar på problem på spelmarknaden tog man under det franska ordförandeskapet hösten 2008 initiativet till en arbetsgrupp, Rådsarbetsgruppen för spel. Gruppens arbete har fortsatt under det svenska ordförandeskapet.

EU-kommissionen har sedan tidigare hävdats att den svenska lotterilagen, och flera andra medlemsländers lagstiftning, utgör ett brott mot rörelsefriheten inom unionen. Kommissionen har inlett så kallade fördragsbrottsärenden (brott mot Rom-fördraget) mot Sverige rörande värdeautomater, sportspel och nätpoker. Den svenska regeringen har svarat och ärendena vilar i väntan på resultatet av den statliga spelutredningen. Om regeringens svar inte godtas kan ärendena hamna i EG-domstolen.

En annan inställning visade EU-parlamentet i mars 2009, då det ställde sig positivt till den så kallade Schaldemose-

rapporten (efter förslagsgivaren, den danska parlamentarikern Christel Schaldemose). En överväldigande majoritet – med rösterna 544–36 – stod bakom beslutet, som i första hand gäller spel via internet, att spelbolagen inom EU ska följa de lagar som gäller i det land de utövar sin verksamhet och där kunderna är bosatta. EU-parlamentet visade också flera vägar för att motverka problemspelande, till exempel reklamrestriktioner. Beslutet är dock inte juridiskt bindande utan snarare en vägledning för EU-kommissionen och medlemsländerna.

Bedömningar för 2010

Sammanfattningsvis visar det sig att de senaste årens trender har präglat spelmarknaden även 2009 och lär fortsätta under 2010:

- Socialt ansvarstagande i fokus för svensk spelpolitik med ökade krav på spelansvar.
- Spelbolagens varumärke och ansvarstagande spelar en allt större roll när deras spelformer inte skiljer sig åt i någon högre grad.
- En fortsatt minskande kundbas på den totala kända svenska spelmarknaden.
- En allt hårdare konkurrens.
- Fortsatt klara regler och förutsättningar för branschens aktörer.
- Allt fler oreglerade utländska spelbolag etablerar sig i Sverige och accepteras i allt högre grad av allmänheten.
- Spelandet blir alltmer internationellt med gränsöverskridande samarbeten.

I det korta perspektivet kan Svenska Spel behålla sin ledande marknadsposition i Sverige. I det längre perspektivet är dock en spelreglering som omfattar samtliga aktörer på den svenska marknaden och som skapar ordning och reda på den svenska spelmarknaden, en nödvändighet. ■

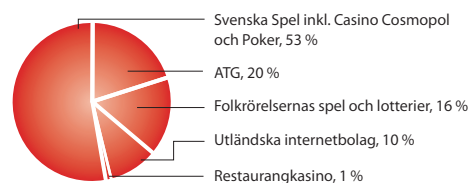
Fakta om den reglerade svenska spelmarknaden

De största spelen i Sverige¹

Bruttospelintäkter, MSEK	2009	2008	2007	2006	2005
Vegas	7 464	7 371	7 093	6 811	6 830
V75	4 744	4 258	4 292	4 141	4 115
Triss	3 294	3 291	3 308	3 147	3 093
Lotto	2 881	2 658	2 532	2 350	2 255
Oddset	2 414	2 944	2 440	2 112	1 924
Sv. Postkodlotteriet	2 110	1 601	1 129	307	—
Dagens Dubbel	1 824	1 913	1 988	1 911	1 988
Vinnare, Plats	1 659	1 630	1 673	1 562	1 671
Keno och KenoXpress	1 392	1 403	1 337	1 322	1 221
Bingo	1 282	1 402	1 466	1 503	1 665
Casino Cosmopol ²	1 198	1 224	1 153	1 002	922
V65	1 180	1 172	1 186	1 185	1 311
V64	966	875	826	824	110
Tvilling	894	790	619	401	187
Joker	857	771	728	691	681
Bingolotto	722	675	924	1 064	1 257
Stryktipset	693	712	794	790	862
Restaurangkasino	540	538	532	646	759
Miljonlotteriet	506	492	444	428	398
Kombilotteriet	416	400	354	338	331
Trio	379	365	347	369	442
BingoLive och Pick'n'click på svenskaspel.se	307	371	364	300	189
Poker på svenskaspel.se, rake ³	305	372	385	206	—

1. Bruttospelintäkter per spelform
2. Nettospelintäkter, d.v.s. efter utbetalda vinster, redovisas
3. Rake är den avgift som Svenska Spel tar ut vid kontantbord, fn. 2,5 % av insatserna.

Den totala kända svenska nettospelmarknaden 2009

Källa: Preliminär statistik från Lotteriinspektionen samt Svenska Spels uppskattning av de utländska internetbolagens nettospelintäkter.

Den reglerade svenska nettospelmarknaden 2009

Källa: Preliminär statistik från Lotteriinspektionen avseende år 2009.

Den reglerade svenska nettospelmarknaden

Nettospelintäkter, MSEK	2009	2008	2007	2006	2005
ATG	3 777	3 544	3 521	3 376	3 310
Svenska Spel inkl. Casino Cosmopol ⁴	9 889	9 771	9 594	8 957	8 522
Summa	13 666	13 315	13 115	12 333	11 832

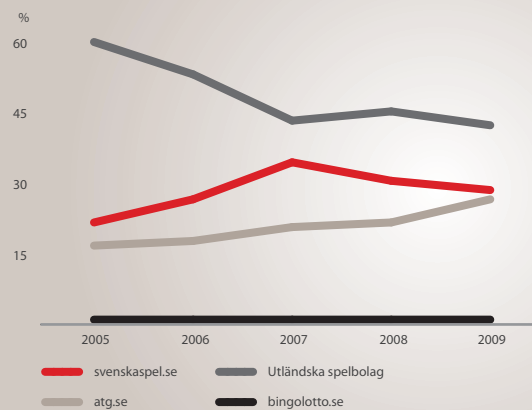
Folkrorelsernas spel och lotterier

	2009	2008	2007	2006	2005
Bingo	372	392	425	430	489
Rikslotterier	2 453	1 964	1 959	1 551	1 359
Lokala lotterier	54	53	47	59	54
Regionala lotterier	1	1	1	2	2
Summa	2 880	2 410	2 432	2 042	1 904
Restaurangkasino ⁵	243	245	208	279	328
Totalt	16 789	15 970	15 755	14 654	14 064

4. Från och med år 2006 ingår pokerraken. Nettospelintäkterna av bingospelet ingår inte, utan redovisas istället under Folkrorelsernas spel och lotterier.
5. Svarefrekvensen bland tillfrågade restaurangkasinoanordnare är låg vilket gör att tillförlitligheten i uppgifterna om restaurangkasinospel är lägre än för övriga aktörer.

Källa: Lotteriinspektionen. 2009 års värden är preliminära eller uppskattade.

Nettomarknadsandelar internet 2005–2009

Källa: Grafen bygger på Svenska Spels, ATG:s och Folkspels faktiska nettointäkter samt uppskattning av utländska spelbolags nettointäkter. Uppskattningen av utländska spelbolags nettointäkter bygger främst på kontinuerliga marknadsundersökningar som genomförs av Svenska Spel.